

Taina Morottaja

Ajanvirrassa

Kuvitus Risto Sarvela

Ajanvirrassa

© Taina Morottaja

Kuvitus: Risto Sarvela
Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2010

ISBN 978-952-235-246-0

Sisällys

Ajanhallitsija	9
Kohtaaminen	12
Elämää ja unia	19
Kohti kuolemankujaa	21
Uni	33
Elämää	37
Unet	43
Elämää	45
Joulut	49
Hetki ajasta	54

Kirja on omistettu kaikille läheisen menettäneille ja heille, jotka eivät jaksaneet kipeään menetyksen alla, vaan kompastuivat kivuliaalla polulla.

80-luvulla, ennen Teemun syntymää, sain Ristolta, kirjan kuvittajalta, lahjaksi Örkkyy-grafiikkaa. Örkyistä tuli kirjan puhuttelevan kuvituksen päähenkilöitä, juuri niin kuin halusin. Kiitokset Ristolle ja hänen taitavasti piirtämilleen Örkyille.

Kiitokset Henrille tietokoneen lainasta, kirjoitusavusta ja muusta eteenpäin vievästä kannustuksesta. Ilman sinun apuasi tämä kirja olisi ehkä jäänyt pöytälaatikon kätköihin.

Kiitos Hanski äärettömän tärkeästä kiivut vievästä niskahartiahieronnasta, jaksoin jälleen palata koneeni ääreen ja tekstin kimppuun.

Kiitokset Tuomaalle ja Kaisalle, saan olla vielä teidän äitinne ja kuulua kutsuttavan itseäni äidiksi. Toivotavasti olen sen arvoinen.

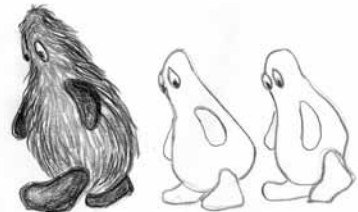

Läheisen menetys, oli se sitten puoliso, ystävä tai pahimmassa tapauksessa oma lapsi, saa ihmisen pohtimaan elämän tarkoitusta. Katkeruus, suru, jossittelu ja kysymys miksi, joka jää vaille vastausta, ei lakkaa pyörimästä mielessä, ikuihin arvoitus vastausta vailla. Loppumaton katkeruus ja suru, vievät kaikki voimat.

Pahimmillaan tilanne voi johtaa elämänilon ja elämänhalun katoamiseen ja sitä kautta peruuttamattomaan ratkaisuun, elämänsä päättämiseen. Jälkeenjääneet ovat samassa kivuliaassa tilanteessa, josta liian raskaan taakan kokenut pakeni itsemurhan tehden.

On kuitenkin mahdollista pohtia elämänvirran kulkua ja löytää sitä kautta merkityksiä tapahtumille. Merkityksiä, jotka ilman raskaita kokemuksia olisivat jääneet huomaamatta.

Teksti Taina Morottaja
Kuvitus Risto Sarvela

Ajanhallitsija

Laaksossa kulki virta, joka halkoi vihreänä loistavaa maisemaa. Virta kulki kohden suurta merta. Ajanvirta kohti ajattomuuden asuinsijaa, josta jatkui lukemattomia kuohuvia jokia uuteen aikaan.

Ajanhallitsija seurasi virtojen kulkua ja heitä, joiden hetki oli matkata elämänvirrassa ajattomuudenmereen. Sieltä ehkä, riippuen siitä miten hetket ajattomuudessa on käyttänyt, kohti uutta aikaa. Kulkijoita virroissa ovat kaikki elämän ajallisuudesta poistuvat. Toisinaan ajanhallitsija saa kutsun maailman aikaan ja lähtee kulkemaan kohti sitä ja kohtaa häntä tarvitsevia kuulijana tai kertojana.

Kun vanha viisas on täällä, voit kohdata ajanhallitsijan kiireisessä kaupungin metelissä tai hiljaisessa ja syrjäisessä melun hyljeksimässä kolkassa. Kuitenkin juuri silloin, jolloin häntä eniten tarvitset elämän mutkikkaalla polulla

pysyäksesi elämänkehässä kiinni ja jatkaaksesi siitä mihin olet siinä hetkessä päässyt.

Loputtomista ajankehän pienistä siivuista ajanhallitsija kerää kokoon sen, mitä kukin kulkiija on mukanaan kantanut. Tilaisuuden tullen hän jakaa siivuja kulkeville ja niitä tarvitseville. Jokainen kulkeva ja kokeva voi itse päättää sen, mitä mukaansa ottaa ja mitä repustansa pois jättää. Elämässä kipeä kompurointi on niiden kokemusten toistoa, joiden ytimeen ei ole halunnut nähdä.

Ajan virrassa kulkeva voi avata silmänsä näkemään ajan loputtomuuden. Monet katselevat kauhuissaan ajankulkua ymmärtämättä kulkevansa vain ajankehän yhdellä pienellä siivulla. Kehällä kulkevat keräävät seuraavaa elämänkehää varten kokemuksia avaten silmiään katseen terävöittämiseksi. Toiset eivät koskaan, huolimatta mahdollisuuksista, joita jokaiselle tarjotaan, katso ja näe, kulkevat sokeina ajasta ja elämästä toiseen.

Eräs reppuunsa lisää tietoa, uusia näkemyksiä elämästä, itsestään ja kulkunsa suuntaamisesta tarvitseva nuorehko mies törmäsi vanhaan viisaaseen mielestään sattumalta. Sattumiahan tietysti ei ole.

Kohtaaminen

Nuoruuden levottomuudesta jo aikuisuuden Narkeen asettunut mies puski kiireisin harppauksin alkukesän tuulessa eteenpäin. Hän asteli kohti bussipysäkkiä pidellen tiukasti kiinni salkustaan. Taistellessaan luonnonvoimia vastaan pienellä hiekkatiellä, oikopolulla bussipysäkille, hän melkein astui tielle tippuneen rannekellon päälle. Ehti kuitenkin harpata sivuun ja poimi kellon maasta ja näki samalla yksinäisen vanhuksen. Vanha mies istui ojanpenkalla epä määräisen romukasan keskellä. Hän näytti kuin odottavan jotain.

– Odotatko jotain? Kysyi mies hiukan huolestuneena, pidellen samalla löytämänsä kelloa kädessään.

– Odotan kyllä, vastasi vanha mies iän harmaannuttamien suortuvien roikkuessa silmillä ja olkapäillä, jatkaen, – odotan Sinua.

– Siis minua??? Totesi salkkumies, yllätty-

neenä vastauksesta. Merkit viittasivat siihen, että hän oli kohdannut elämänsä ensimmäisen seniilivanhuksen.

– Niin Sinua ja yötä, yöllä ajattomuuden kuu-
lee parhaiten tässä meteliä täynnä olevassa maa-
ilmanajassa, toisti vanhus hymyn käväisten hä-
nen kasvoillaan jatkaen – niin ja yöllä on tietysti
viileämpää odottaa.

– Mitä sitten yöllä odotat? Mies tiedusteli hiukan kummissaan ja jo varmana antamastaan diagnoosistaan.

– Viime yönä odotin sinua ja aamun valkene-
mista. Yön ajattomuuden kuiskinnassa odotan
päivääikää, jolloin ajankulun näkee kulkevan
kohti huomisen tunteja. Katselen, näen, kuunte-
len ja odotan.

Salkkumies haroi tuulen tuivertamia hiuksia
hämillään kuulemastaan. Huomasi ajan syömän
vanhuksen vieressä ojanpenkalla vedettävän he-
rätyskellon.

Ajanhallitsija jatkoi salkkumiehelle:

– Aika ja elämät kulkevat varsin hallitusti
kellon viisareiden kulkua kuunnellessa, vanhus
antoi selityksen vanhalle vekkarille miehen kat-
sellessa sitä.

Aika kulkee ja on hallinnassa ja samalla voin
kuunnella elämänkulkua, jonka jokainen on it-
selleen valinnut kuljettavaksi ajankehällä.

Ajassa astelevat ovat kiireessään kiinni. Toi-
saalla, ajattomuudessa, siellä ei tunneta kiirettä.
Sekunneilla, tunneilla, vuorokausilla tai vuosil-
la ei ole sijaa ajattomuudessa. Siellä mieli etsii
ikuisuuden hetkeä.

Salkkumies kuunteli ukon horinoita huvittu-
neena ja katseli hiukan kiireissään ympärilleen,

mielessään jo tuleva työpäivä, pörssikursseineen, lukuineen, rahanmittareineen. Hän tutkaili vanhusta, josta oli tehnyt mielessään jo tarkemman määritelmän: seniili vanha filosofi.

Katsellessaan säälinsekaisin tuntein diagno-soimaansa vanhaa filosofia, hän totesi kauempaa näkemänsä romukasan olevan kelloja. Hänen kädessään pitelemänsä rannekello kuului siis tähän romukokoelmaan.

Muutamat kellot kulkivat, mittasivat aikaa, ilman korvin kuultavaa tikitystä. Pysähtyneet kellot kertoivat vedon tai patterin jo ehtyneen, kellot olivat mitanneet aikansa loppuun. Ajanhallitsija huomasi miehen katseen kiertävän kelloja, kulkevia ja jo pysähtyneitä.

– Niin, tässä odotellessa yötä ja yöllä odotellessa päivää, monet tässä ajassa kulkevista elämäntarinoista matkaavat editseni. Kaikki eivät pysähdy kohdallani. Kuitenkin jokainen jättää jälkensä ajanpolkuun. Kulkevat valitsemaansa tietä, sanoi vanhus osoittaen, iän kangistamalla kädellään, kellojaan.

– Kellot, pysähtyneet, ovat heidän, joiden aika on siirtynyt katseemme ulottumattomiin, tarkensi vanhus.

Salkkumies katsoi löytämänsä kelloa, jossa oli sininen kellotaulu roomalaisilla numeroilla.

Aika oli pysähtynyt vartin yli viiteen. Nuoren miehen kello, hän arvioi, ei sanonut sitä kuitenkaan ääneen.

– Istu alas, tuolle pienelle jakkaralle, pyysi vanhus ja osoitti kellojen keskellä hiukan vinossa retkottavaa tuolia, joka sekin, vaarin lailla, oli jo aikaa nähnyt.

– Kiitos, sanoi salkkumies tapojaan noudattaen kohteliaasti. Hän istui epäröimättä vanhukseen pyynnöstä hänen osoittamalleen tuolille, ensin hiukan oikaisten sitä parempaan asentoon.

Mies oli unohtanut kiireensä, hän laski suuressa arvossa pitämänsä nahkasalkkunsu tuolin viereen. Katsoi vanhusta jotakin odottaen, tietämättä itsekään mitä. Hän oli unohtanut tärkeät tapaamisensa, pyöritteli sinisellä nahkarannekeella ja sinisellä kellotaululla varustettua ajanmittaria kädessään toistaen elämänsä rytmiä, kiirettä. Käsien hermostunut liike, kiireentoisto pysähtyivät ja hän jäi tuijottamaan pitelemäänsä kellon viisareita, kuin odottaen niiden jatkavan kulkuaan.

– Se on nuoren miehen rannekello, mittasi aikaa kaksikymmentäkolme vuotta. Nuorukainen joi ikuisenajan maljasta ja siirtyi kulkemaan ajattomuuteen, kertoi vanhus ja katseli kelloa omalla erikoisella tyynellä tavallaan.

– Kellon toi minulle pojan äiti kertoen pojas-
taan ja omasta murheestaan, toivottaen samalla
lapselleen hyvää matkaa toisaalle, minne sitten
hänen matkansa viekin. Äidin murhe ja ikävä
jatkuvat edelleen, mutta siinä tuolissa istuessaan
ja kertoessaan tarinaansa, hän otti selkensä taka-
na huokailevan elämänsä takaisin syliinsä. Elä-
mä astui häneen uudelleen ikävän sävyttämänä,
kuitenkin vahvempana, kuin ennen poikansa
menetystä. Hänellä on vielä pitkälti ajankulkua
edessään, mutta hän oli tuntenut itsensä mielel-
tään elämänsä jo eläneenä.

– Nainen istui siinä tuolilla, murhe oli pai-
nanut hänet kasaan, rikkinäinen mieli itki ja
teki sovintoa itsensä, menetystensä ja elämänsä
kanssa. Kun raskaat kokemukset oli saatettu sa-
noiksi, ne lakkasivat esittämästä pääosaa hänen
mielensä näyttämöllä.

Salkkumies istui pienellä tuolilla ja katsoi kä-
dessään olevaa kelloa, siirsi katseensa kellosta
vanhaan ajanvirranhallitsijaan.

– Millainen on tämän kellon tarina? Kuuli
salkkumies omaksi hämmästykseen itsensä ky-
syvän odottavasti. Hänelle oudot tunnelatauk-
set saivat tavallisesti itsensä hallitsevan, tiiviisti
ajan reaali maailmassa elävän miehen hämmen-
tyneeksi.

Ajanhallitsija aloitti kertomuksensa. Oli vain ajanhallitsijan ääni ja hänen tarinansa, kaikki muu salkkumiehen ympäriltä katosi, vanhan kertojan tarina eli ja piirtyi selkeänä ja elävänä kuvana hänen mieleensä.

Sinisestä kellosta roomalaisilla numeroilla, äidin kertomaa edesmenneestä pojastaan, tuskasta ja murheesta.

Ajanhallitsija aloitti:

– Syksyisenä päivänä, jolloin lehtipuut olivat jo luopumassa kesän vihreästä loistostaan. Luokseni pysähtyi nainen pidellen kädessään sinistä, pysähtynyttä kelloa, nuoren miehen kelloa, kuin suurta aarretta. Hänen kulkunsa oli raskaan elämän sävyttämää. Hän istuutui varovasti ojan penkalla olevaan tuoliin. Nuorukaisen äiti istui siinä samassa tuolissa, missä sinäkin nyt istut, kertoi vanhus tarinansa aloituksen lomassa, katsellen salkkumiestä jatkaen samalla: nainen katsoi kelloa. Äidin ääni oli tuskin kuuluva, kuiskaus kuitenkin:

– On aika herätä, etsiä liekki elämään uudelleen, tuntea sen vielä kulkevan itsessään, vaikka vajavaisenakin hehkuna.

Äiti alkoi kertoa elämästään ja poikansa elämän päättymisen kohtaamisesta.